

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансів

Допущено до захисту
завідувач кафедри
д.е.н, Волохова І.С.
“ ___ ” _____ 2020 р.

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за темою:
«ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ: ХАРАКТЕРИСТИКА І
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ»

Виконавець

Студент факультету фінансів та
банківської справи

Багіров Наміг Рагім огли

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

Кир'язова Т.О.

/підпис/

Одеса 2020

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Багірова Наміга Рагім огли

«Доходи місцевих бюджетів України: характеристика і шляхи оптимізації»

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

В роботі досліджено економічну сутність та значення доходів місцевих бюджетів; розглянуто характеристики доходів місцевих бюджетів, їх склад, класифікації та принципи формування; визначенні проблеми формування доходів місцевих бюджетів; проведено аналіз практики формування дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016 – 2019 роки; розглянуто моніторинг практики формування дохідної частини бюджету міста Одеси за 2016-2019 роки; проведено аналіз впливу міжбюджетних трансфертів на формування дохідної частини місцевих бюджетів; розглянуто аналіз зарубіжного досвіду формування доходів місцевих бюджетів та можливості його застосування у вітчизняній практиці; визначенні шляхи вдосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України.

Предметом дослідження є економічні відносини між фізичними й юридичними особами та державою, що виникають у процесі формування доходів місцевих бюджетів.

Ключові слова: доходи; місцеві бюджети; міжбюджетні трансферти, податкові надходження; неподаткові надходження.

ANNOTATION

qualification work for a bachelor's degree

Bagirov Namig Ragim oglu

"Revenues of local budgets of Ukraine: characteristics and ways of optimization"

Odessa National Economic University

Odessa, 2020

Qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and a list of references.

The economic essence and significance of local budget revenues are investigated in the work; the characteristics of local budget revenues, their composition, classifications and principles of formation are considered; determining the problem of generating local budget revenues; an analysis of the practice of forming the revenue side of local budgets of Ukraine for 2016 - 2019; the monitoring of the practice of forming the revenue part of the budget of the city of Odessa for 2016-2019 is considered; the analysis of influence of interbudgetary transfers on formation of a revenue part of local budgets is carried out; the analysis of foreign experience of formation of incomes of local budgets and possibilities of its application in domestic practice is considered; identifying ways to improve the formation of the revenue side of local budgets of Ukraine.

The subject of the study is the economic relations that arise in the process of organizing and implementing the revenue side of local budgets.

Keywords: income; local budgets; intergovernmental transfers, tax revenues; non-tax revenues.

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	7
1.1. Економічна сутність та значення доходів місцевих бюджетів	7
1.2. Характеристика доходів місцевих бюджетів, їх склад, класифікація та принципи формування	10
1.3. Проблеми формування доходів місцевих бюджетів	18
РОЗДІЛ 2 МОНІТОРИНГ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ ЗА 2016-2019 РОКИ	23
2.1. Практика формування дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016 – 2019 роки	23
2.2. Практика формування дохідної частини бюджету міста Одеси за 2016-2019 роки	39
2.3. Вплив міжбюджетних трансфертів на формування дохідної частини місцевих бюджетів	44
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	50
3.1. Зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів та можливості його застосування у вітчизняній практиці	54
3.2. Шляхи вдосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України	59
ВИСНОВКИ	68
Додатки	74
Список використаних джерел	75

ВСТУП

Організація оптимальних взаємовідносин між бюджетами різних рівнів є важливою для багатьох країнах світу, в тому числі і для України. Адже формування місцевих бюджетів та управління фінансовими ресурсами для економічного розвитку регіонів сьогодні є дуже актуальною проблемою. Від наявності фінансових ресурсів місцевих бюджетів насамперед залежать соціально-економічний розвиток регіонів та рівень життя населення. Курс України на децентралізацію передбачає посилення фінансової самостійності місцевих бюджетів.

Переважна частина державних фінансових ресурсів зосереджується у державному і місцевих бюджетах. В умовах трансформаційної економіки роль бюджету значно зростає, він стає головним інструментом регулювання соціально-економічних процесів. Трансформаційні процеси, які відбуваються в Україні, мають свої особливості й тому, окрім вивчення зарубіжного досвіду, слід шукати свої шляхи подолання дефіциту бюджету й ефективного використання фінансових ресурсів.

Місцеві бюджети є важливою складовою фінансової системи держави. Їх ефективне функціонування, зокрема належний перерозподіл фінансових ресурсів місцевого самоврядування, створює передумови для успішної діяльності не лише підприємств та установ окремого населеного пункту, але й країни загалом.

На сьогодні в Україні актуальність проблеми виражена у вирішенні проблем фінансування дефіциту місцевих бюджетів, що пов'язане, перш за все, з відсутністю досконалого механізму регулювання міжбюджетних відносин у країні та ефективної бази формування дохідної частини регіональних бюджетів. Гострота проблеми зумовлена незабезпеченістю місцевих бюджетів в Україні фінансовими ресурсами, їх неспроможністю надати мінімальний рівень державних послуг.

Питанням «доходи місцевих бюджетів України» займається багато вчених, зокрема Батажок С. Г., Бондарук Т. Г., Большенко С.Ф.,

Єфремова І.І., Кваша Т. К., Макаренко В.О., Михайлишин Л. , Мунько А., Науменко А.М. , Новосад Л. Я., Лисяк Л.В. , Лобода Н. О., Тренцов М., Тулай О.І., Хомутенко В.П., Хорст Риссе, Филипів Р.С. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей формування дохідної частини місцевих бюджетів та визначення шляхів оптимізації.

Під час написання кваліфікаційної роботи поставлені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та значення доходів місцевих бюджетів;
- розглянути характеристику доходів місцевих бюджетів, їх склад, класифікації та принципи формування;
- визначити проблеми формування доходів місцевих бюджетів;
- провести аналіз практики формування дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016 – 2019 роки;
- провести моніторинг практики формування дохідної частини бюджету міста Одеси за 2016-2019 роки;
- проаналізувати вплив міжбюджетних трансфертів на формування дохідної частини місцевих бюджетів;
- проаналізувати зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів та можливості його застосування у вітчизняній практиці
- визначити шляхи вдосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України.

Об'єктом дослідження є процес формування дохідної частини місцевих бюджетів.

Предметом дослідження є економічні відносини між фізичними й юридичними особами та державою, що виникають у процесі формування доходів місцевих бюджетів.

Під час написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи: діалектичний метод наукового пізнання взаємозв'язків і проблем

взаємодії дохідної частини місцевих бюджетів. При проведенні аналізу доходів місцевих бюджетів використовувався горизонтальний аналіз (для порівняння показників з відповідними показниками за попередні періоди); метод аналізу та синтезу при визначенні закономірностей, що мають місце в процесі реалізації дохідної частини місцевих бюджетів та перспектив її розвитку. У формуванні результатів дослідження використовувалися графічні та графоаналітичні методи (діаграми та інформаційні таблиці).

Інформаційну базу дослідження складають закони України та нормативно-правові акти, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, статистичні матеріали Державної Казначейської служби України, статистичні дані, опубліковані Державною службою статистики України, офіційні данні Управління Державної Казначейської служби України в м. Одесі.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

На підставі викладеного та проаналізованого матеріалу ми дійшли наступних висновків:

1. У законодавстві та серед економістів - науковців є різні визначення поняття «доходи місцевих бюджетів», але єдиного підходу щодо трактування їх сутності немає.

2. Вихідними принципами формування доходів місцевих бюджетів є економічний принцип, принципи справедливого оподаткування, фіскальної справедливості та фінансової автономії. Мобілізація доходів бюджету може проводитися на податковій і неподатковій основі, а також за допомогою спеціальних надходжень до місцевих бюджетів: доходів від операцій з капіталом, цільових фондів, міжбюджетних офіційних трансфертів.

3. У забезпеченні фінансової достатності (самостійності) органів місцевого самоврядування складається парадоксальна ситуація. Їх дохідна частина формується в основному за рахунок загальнодержавних податків і зборів, місцеві ж збори мають досить незначну частку. Такий спосіб формування бюджету не стимулює місцеві органи самоврядування до посилення економічного потенціалу, до збільшення доходів. Адже відомо, що чим більший дохід, тим більшими будуть вилучення, а субвенції будуть розраховуватися відповідно до кількості населення.

4. Формування доходів місцевих бюджетів призводить до значної кількості суперечок, адже основною передумовою ефективного функціонування місцевого самоврядування є володіння достатньою кількістю коштів для ефективного функціонування. Фонд фінансових ресурсів, який формується на рівні регіону, здебільшого навіть наполовину не задовольняє потреби місцевого самоврядування в коштах, необхідних для вирішення поточних проблем.

5. Дохідна частина місцевих бюджетів потребує вдосконалення та забезпечення її стабільності. Цей процес вимагає нових форм і методів планування податків, зборів і обов'язкових платежів та пошуку дієвих засобів

регулювання бюджетного процесу. За цих умов вагоме місце посідає дієвість фінансово-бюджетного законодавства та ефективність існуючої системи оподаткування.

6. Серед недоліків існуючої системи формування доходів місцевих бюджетів варто виділити та відтворення їх на у сьогоднішній:

- існування вагомих суперечностей в нормативно-законодавчій базі, що регулює формування і використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів: функціонування протилежних за змістом нормативно-правових актів;

- відсутність чіткого розподілу компетенції між центральними органами влади і органами місцевого самоврядування;

- часті зміни видів податків, що надходять до місцевих бюджетів;

- нерівномірний розподіл фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів;

- недостатня самостійність органів місцевого самоврядування. Реформа децентралізації вже впроваджена, однак вагомих результатів вона ще не принесла.

7. На сьогоднішній день існують чотири основних джерела фінансових надходжень до бюджетів місцевої влади європейських держав, а саме: податкові надходження, неподаткові надходження, субсидії та позики. До місцевих податків в зарубіжних країнах, як правило, відносять майнові, місцеві прибуткові, промислові, податки на професію, а також податки, які відображають політику місцевих органів влади (екологічні, на полювання, на собак)

Частка адміністративних зборів та платежів, доходів від некомерційного та супутнього продажу, надходжень від штрафів і санкцій у структурі неподаткових надходжень бюджетів місцевих урядів Данії, Франції та Іспанії становить понад 60 %, у Великобританії - понад 40, у Швеції - понад 10%. За останні роки збільшилася роль такого джерела неподаткових надходжень як доходи від надання платних послуг - за водопостачання, каналізацію, прибирання сміття - місцевою владою.

Так у Норвегії переважають надходження за водопостачання, каналізацію, утримання дітей у дитячих садках. В Італії - шкільний збір, за використання державних земельних ділянок, місцеві ліцензійні збори, у Швеції - за енерго- та водопостачання, використання відходів. Дані проведеного аналізу свідчать про те, що важливу роль у формуванні доходів місцевих бюджетів відіграють державні трансферти.

При цьому слід відмітити, що їх обсяги та цілі в різних країнах різняться між собою. Найбільша частка трансфертів в структурі джерел фінансування місцевої влади спостерігається у Великобританії - 77 %, а найменша - у Швейцарії - 18 %.

8. Податки на нерухомість вважаються найбільш ефективними саме на місцевому рівні. Це пов'язано з тим, що під час використання податку на нерухоме майно об'єкт оподаткування легко ідентифікувати, він має територіальну прив'язку, його не можна перемістити в іншу місцевість, як прибуток чи рухоме майно, ухиляючись від сплати податку. Податки на власність не зменшують податкову базу загальнодержавних податків та зборів; для них характерна стабільність надходжень, на відміну від податку на прибуток чи податку на додану вартість. Крім того, податок на майно можна розглядати і як плату за послуги влади для його захисту та утримання.

9. У законодавстві багатьох зарубіжних країн є також поняття "додатковий бюджет" і "приєднані бюджети". У Франції, наприклад, додатковий бюджет за своєю природою є уточнювальним до основного бюджету. На нашу думку, було б доцільно і в Україні застосувати такі бюджети, оскільки їх прийняття дає можливість не вносити змін до основного бюджету. Додатковий бюджет забезпечує також зв'язок між основними бюджетами попереднього й поточного фінансового років. Він включає в поточному бюджетному році залишки та дефіцити бюджету попереднього фінансового року.

Також органам місцевого самоврядування необхідно проводити нормативну грошову оцінку земель громади не рідше одного разу на 5-7

років за земельними ділянками у межах населених пунктів та землями сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, а також один раз на 7-10 років – за землями несільськогосподарського призначення, розташованими за межами населених пунктів.

10. Своєчасне проведення грошової оцінки земель сприятиме збільшенню надходжень від плати за землю до місцевих бюджетів та забезпечить стабільне джерело надходження. Важливим фінансовим ресурсом надходжень до місцевих бюджетів є відповідні надходження за ПДФО в результаті своєчасної виплати заробітної плати, відсутності заборгованостей та виплат у «конвертах». Доцільним буде також скасування поділу загального фонду на I та II кошики та утворення єдиного кошика доходів загального фонду, що значно спростило процедуру використання коштів місцевих бюджетів.

11. Існує ряд різних пропозицій, щодо того як вдосконалити механізм формування та виконання дохідної частини місцевих бюджетів які знайшли своє місце у чинному Податковому кодексі України. Я вважаю доцільним виділити такі з них:

- Встановити від регулюючих податків дострокові нормативи відрахувань для усіх регіонів, які створили б стабільну базу доходів до місцевих бюджетів;

- Реформувати певним чином систему місцевого оподаткування, а саме відмовитися від неефективних податків і зборів, які не мають значного, ні регулюючого, ні фіскального значення;

- Сприяння розвитку малого і середнього бізнесу; •Збільшення частки доходів від місцевого господарства, забезпечити високу прибутковість комунальних підприємств;

- Зменшення частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів;

• Використовувати місцеві позички як дохідне джерело місцевих бюджетів; З наведених вище пропозицій відзначених мною, я в переважній більшості погоджуюся з ними.

Ми підтримуємо пропозицію розвивати малий і середній бізнес, оскільки безпосередньо від рівня розвитку бізнесу буде залежати яка кількість податків буде сплачуватися до місцевого бюджету. Також ми думаємо доцільним було б відмовитися від неефективних податків які мають низьке фіскальне та регулююче значення.

12. Пріоритетним напрямком має стати зменшення питомої ваги офіційних трансфертів у доходах місцевого бюджету та зростання власних доходів. Хоч протягом останніх років спостерігається часткове зростання власних та закріплених доходів вони в порівнянні із трансфертами становлять незначний відсоток. Основою для розширення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування мають бути місцеві податки і збори. Закономірність моїх думок можна простежити якщо порівняти із зарубіжним досвідом. У США за рахунок місцевих податків і зборів до місцевого бюджету надходить 58 % коштів, Франції 48%, в Україні приблизно 5%.

Підводячи підсумок, наступні дії можуть носити позитивний характер для наповнення місцевих бюджетів:

- частину податку на прибуток підприємств, частину ресурсних платежів, збір за забруднення навколишнього природного середовища перерозподілити з державного до місцевого бюджету;
- ввести систему визначення розміру податків з жорсткими ставками;
- зменшити кількість міжбюджетних трансфертів без шкоди місцевим бюджетам;
- використовувати бюджетні кошти з максимальною ефективністю та раціональністю;
- підвищувати кваліфікацію наявних робітників та залучати інші висококваліфіковані кадри.

Для більшої стабільності необхідно підвищити ефективність і якість послуг та забезпечити економічне зростання територій на засадах соціальної справедливості. Варто збільшити стимули у місцевих органів самоврядування для забезпечення надходження фінансових ресурсів.

Для зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування і надання їм досить широких повноважень потрібно удосконалити систему регулювання міжбюджетних відносин та підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами, що належать органам місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Батажок С. Г. Доходи місцевих бюджетів як основа фінансової незалежності органів місцевого самоврядування / С. Г. Батажок // Формування ринкових відносин в Україні. - 2016. - № 2. - С. 86-91.
2. Єфремова І. І. Місцеві бюджети та бюджети місцевого самоврядування: проблеми правового визначення / І. І. Єфремова // Форум права. - 2009. - № 1. - С. 157-161.
3. Бюджетний кодекс України // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572) в редакції від 26.03.2020 року
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170) в редакції від 18.03.2020 року
5. Новосад Л. Я. Соціально-економічні передумови і макроекономічні наслідки державної заборгованості / Л. Я. Новосад // Фінанси України. – 2018. – № 6
6. Филипів Р.С. Економічні альтернативи в межах фінансування бюджетного дефіциту / Р.С. Филипів // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9(1)
7. Михайлишин Л. Фінансове забезпечення місцевого управління: зарубіжний досвід для України / Л. Михайлишин // Збірник наукових праць: Ефективність державного управління. – 2010. - №23. – С.343 – 351.
8. Кулай А. В. Актуальні проблеми організації бюджетного процесу в Україні / А. В. Кулай // Економічні науки. – 2010.– № 7(25).
9. Чечуліна О.О. Світові тенденції та перспективи розвитку державного фінансового контролю / О.О. Чечуліна // Фінанси України. – 2014. – № 2. – С. 49
10. М.Тренцов, А.Мунько Місцеві фінанси та місцеві бюджети. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_42/fail/22.pdf

11. Бондарук Т. Г. Місцеві фінанси : навч. посібник / Т. Г. Бондарук. – К. : «Інформ.-аналіт. агентство». – 2013
12. Фінансове забезпечення бюджетних установ та шляхи його удосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naub.oa.edu.ua/2013/finansove-zabezpechennya-byudzhethustanov-ta-shlyahy-yoho-udoskonalennya/>
13. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) в редакції від 01.01.2020 року
14. Лобода Н. О. Податковий кодекс України і оподаткування доходів фізичних осіб: контекстуальний аналіз / Н. О. Лобода // Економічні науки. – 2013. – Вип. 10 (1). – С. 113–119
15. Кублікова Т.Б., Курганська Е.І. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами. монографія /Т.Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015 – 3с.
16. Хомутенко В.П. Бюджетна система / Науковий посібник / В.П. Хомутенко. – Одеса, 2014
17. Інтернет-газета «Zaxid.net» // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zaxid.net/category/45>
18. Науменко А.М. Напрями підвищення дохідності місцевих бюджетів [Текст] / А.М.Науменко // Фінанси України. - 2009. - №5. - С. 127-131.
19. Хорст Риссе. Політика у сфері оподаткування і регулювання доходів: зрівнювання федеральних та регіональних інтересів. Система і досвід Німеччини / Хорст Риссе // Фонд «Україна - США». Програма сприяння парламентам України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://pdp.org.ua>
20. Стефанчук Р.О. Зарубіжний досвід формування та функціонування місцевих бюджетів / Р.О. Стефанчук, О.А. Музика-Стефанчук // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності.- 2010. - №1. – С.132 – 138.

21. Михайлишин Л. Фінансове забезпечення місцевого управління: зарубіжний досвід для України / Л. Михайлишин // Збірник наукових праць: Ефективність державного управління. – 2010. - №23. – С.343 – 351.
22. Кваша Т. К. Теоретичні та практичні аспекти фіскальної децентралізації: емпіричний аналіз / Т. К. Кваша // Економічний простір. – 2014. – № 189. – С. 115–127.
23. Ларина, С. Теория, методология и направления бюджетной децентрализации / С. Ларина // Финансовая экономика. – 2010. – № 3. – С. 22–45.
24. Макаренко В.О. Побудова моделі фінансової системи України на основі системного підходу // В.О Макаренко, І.О. Прищепчук // Фінанси України. - 2010. - №5-с.5,6
- 25 Тулай О.І. Зарубіжний досвід функціонування місцевих бюджетів та можливість його імплементації у вітчизняну практику [Електронний ресурс] / О.І. Тулай. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/knp/121/knp_121_93-97.pdf
26. Большенко С.Ф. Особливості формування місцевих бюджетів в європейських країнах [Електронний ресурс] / С.Ф. Большенко, Н.И. Никифорова. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natoal/vcpi/TPffiV/2009_6/6_2009/3_Bolchenko_dr.pdf.
27. Місцеві фінанси / за ред. О. П. Кириленко. – К. : Знання, 2013. – 677 с. 6.
- Туманская Ю. В. Анализ зарубежной практики формирования доходов местных бюджетов / Ю. В. Туманская // Дайджест – финансы. – 2013. – № 3. – С. 48–51.
28. Біла Л. Спільні і відмінні риси податкових систем країн Європейського союзу та України / Л. Біла // Збірник наукових праць Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського «Глобальні та національні проблеми економіки». – 2015. – Вип. 6. – С. 656–661

29. Світовий досвід оподаткування (досвід розвитку та модернізації податкових служб країн світу) // Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid>.
30. Лисяк Л.В. Напрями підвищення ефективного використання коштів місцевих бюджетів України / Л.В. Лисяк, К.М. Роменська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2014. – № 156. – С. 100-104
31. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk>
32. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного Кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19#n270>
33. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного Кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-19#n6>
34. Алексеев І.В. Бюджетний механізм і соціально-економічний розвиток регіонів : [монографія] / І.В. Алексеев, Г.С. Лопушняк, М.В. Ливдар. – Л. : ЛігаПрес, 2014. – 248 с.
35. Касперович, Ю. В. Формування неподаткових надходжень бюджету в системі фінансово– економічного регулювання / Ю. В. Касперович // Економічний часопис–XXI. – 2013. – № 9–10 (2). – С. 55–58
36. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 січня 2019 (за грудень 2018). URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/359/10.01.2019.pdf>.
37. Русін В. М. Вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні // Збірн. тез доповідей Першої Інтернет-конф. / Управління фінансами держави, регіону, підприємства та домогосподарства: погляди науковців і практиків. – Тернопіль, 2015.

38. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet/ptsm>.
39. Родионова В.М. Финансы / Под ред. Родионовой В. М.. М.: Финансы и статистика. 2015. С. 430.
40. Васютинська Л.А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління : Монографія / Л.А. Васютинська. Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2014. – 192 с.
41. Прокин В.В. Актуальные проблемы стратегического развития экономики // Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Социально-экономические науки. – 2015. – № 1. – С. 58–61
42. Зверяков М. І. Про зміну моделі економічного розвитку / М. І. Зверяков // Економіка України. - 2015. - № 6.- С. 41-49.
43. Коваленко М. М. Порівняльні економічні системи й публічне адміністрування / М. М. Коваленко, О. С. Лєсная. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016. – 176 с
44. Боярко І. М. Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України : монографія / І. М. Боярко, Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека. – Суми : Університетська книга, 2013. – 165 с
45. Слатвінська М. О. Податкові доміанти збільшення доходної бази місцевих бюджетів в Україні / М. О. Слатвінська, Л. А. Васютинська // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 2/1. - С. 33-37.
46. Нечипоренко А.В. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку в Україні : дис. канд. ек наук: 08.00.08 / Ірпінь ун-т Державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2018. 270 с.
47. Vasytynska L. Theoretical bases of tax potential / L. Vasytynska, M. Slatvinska // Promising Prjbltms of Economscs and Management : Collection of scientific articles. - Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada , 2015. С. 289- 292

48. Овчинніков А.В. Місцеве оподаткування в Україні: еволюція та перспективи його розвитку / А.В. Овчинніков // Економіка і суспільство Випуск 8. -2017. – С. 634-639
49. Vasutynska L. Financial instruments for provision of sustainable economic growth of territorial developments / L. Vasutynska, A. Nemchenko Економіка харчової промисловості . Том 10, Вип. 2. – 2018. – С. 83-88. Режим доступу : <https://fie.onaft.edu.ua/uk/site/article-view/176>
50. Пивень, И.Г. Методика оценки эффективности системы стратегического управления социально-экономическим развитием региона. Теория и практика общественного развития. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//teoriapractica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2012/3/ekonomika/piven.pdf/](http://teoriapractica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2012/3/ekonomika/piven.pdf)
51. Простебі Л. І. Реформування інституту місцевих податків і зборів у контексті підвищення надходжень місцевих бюджетів // Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 589–593.
52. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І.О. Луніної ; НАН України, ДУ "Ін.-т екон. та прогнозів. НАН України". – К., 2016. –12 с.
53. Буряченко А.Є. Фіскальна децентралізація та фінансова спроможність 105 місцевого самоврядування в Україні. Фінанси України. 2018. № 5. С. 56- 68.
54. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Одеса: Атлант, 2014. 461 с.
55. Грубляк О.М., Карвацький М.В. Оцінка ефективності реформування системи міжбюджетних відносин в Україні / О.М. Грубляк, М.В. Карвацький // Науковий вісник. – 2018. – 1 (51). – С.317 – 321. - Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2ahUKEwjvwc_f2efdAhUH_iwKHdFkBUMQFjAEegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fvisnykekon.uzhnu.edu.ua%2Farticle%2Fdownload%2F130427%2F126042&usg=AOvVaw1O28PTGuUfUVaYtX5O3K2s

56. Касич А.О. Теоретичні аспекти впливу процесів децентралізації на економічний розвиток країни. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 8. С. 16-21
57. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Механізм регулювання міжбюджетних відносин в Україні: пріоритети, інструменти, перспективи: монографія. Сєверодонецьк, 2016. 280 с
58. Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К., – 2017. – 110 с
59. Ливдар М.В., Пелехата О.В., Івахів М.А. Модернізація міжбюджетних відносин в умовах фінансової децентралізації / М.В.Ливдар, О.В. Пелехата, М.А. Івахів // Молодий вчений. – 2018. - №5 (57). – С.302-310. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/75.pdf>
60. Мацедонська Н.В. Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах / Н.В. Мацедонська, Л.М. Клівіденко // Економіка та суспільство. – 2017. – Вип. 8. – С. 613–618.
61. Палійчук Т.В. Перерозподіл видаткових повноважень між різними рівнями бюджетної системи України у контексті впровадження фіскальної децентралізації / Т.В. Палійчук // Науковий вісник. – 2017. - С.74-77. - Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-2-2017/18.pdf>
62. Мушенко В.В. Генеза місцевого оподаткування в Україні/В.В. Мушенко//// Международный научный журнал «Интернаука». Серия: «Юридические науки» // № 1 (1), 2017 – 33-36
63. Голобородько Т.В. Туристичний податок: особливості справляння в Україні та в Європейських країнах (на прикладі Франції) / Голобородько Т.В.//Інфраструктура ринку – № 19. – 2018 – С. 449-456
64. Мартинюк І. В., Богатирьова Є. М. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та держава. 2019. № 6. С. 27– 31. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.6.27